

ΑΘΗΝΑΙ

HERTERE

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ME

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΙΑΣ.

φυλ. 63.

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΤΗΝ 4 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1850.

ΣΥΜΜΙΚΤΑ ΡΩΜΑΪΚΑ.

Ἀναπτυχθεὶς ἐντὸς τῆς Ἰταλίας ὁ Ῥωμαῖκος κολοσ-
σὸς διὰ τῆς μεταξὺ πληθείων καὶ πατρικίων λυστώδους
καὶ ἐναγωνίου ἐκείνης πάλης, καὶ, ὡς χειμάρρος ὄν
οὐδὲν δύναται ν' ἀναχαιτίσῃ, ὁρμήσας ἐκτὸς αὐτῆς, κα-
τέκλυσε καὶ κατεπλημύρηνσε τὰ ἀλληλεδιαδέχως
πάντα ἀκμάζοντα καὶ ἀκμάζοντα ἔθνη, ἅπαντα τὸν
τότε γνωστὸν κόσμον, διὰ τῆς συνέσεως καὶ τῆς ἀν-
δρείας ἐκείνης, καθ' ἣς οὐδὲν τῶν ἐθνῶν ἡδυνήθη νὰ
ἀντιπαραταχθῇ, κατέκτησε δηλονότι πρὸς μὲν δυσμὰς
τὴν Ἰβηρίαν καὶ τὰς νήσους Σαρδόνια καὶ Κορσικὴν,
πρὸς μεσημβρίαν τὴν Σικελίαν, καὶ ἅπαν τὸ ἐν Λι-
βύῃ Καρχηδονιακὸν κράτος, πρὸς ἀνατολὰς τὴν Ἑλ-
λάδα, Μακεδονίαν καὶ Ἰλλυρίαν, πρὸς δὲ βορρᾶν
τὴν ἐντὸς τῶν Ἀλπεων Γαλατίαν, ἐτραπή αὖθις ἐπὶ
τὰς ἐσωτερικὰς διχονοίας καὶ ταραχὰς, ὧν πρόδρομοι
ἀνεδείχθησαν οἱ περιώνυμοι Γράκχοι, καὶ αἱ τινες ἐπα-
γαγοῦσαι δεινотάτους ἐμφυλίου πολέμου ἐπέφεραν
ἐπὶ τέλους τῆς τὴν μοναρχίας ἐγκαθίδρυσιν. Ἐπὶ τῆς
μεταξὺ τοῦ δήμου καὶ τῆς ἀριστοκρατίας ταύτης πάλης
ἐπρωταγωνίστησαν ἤδη ἀπὸ τοῦ πρὸς τοὺς Κίμβρους καὶ
Τεύτονας πολέμου ὁ Μάριος καὶ ὁ Σύλλας, ὁ μὲν ὡ-

πὲρ τοῦ δήμου, ὁ δὲ ὑπὲρ τῆς ἀριστοκρατίας ἀμφό-
τεροι ἄνδρες γενναῖοι. ἔμπειροι καὶ στρατηγικοί, ἀμοι-
ροι ὅμως πάσης ἄλλης ἡθικῆς ἀρετῆς καὶ ἀγαθότητος.
Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην δὲν πρέπει πλέον νὰ ζητῶ-
μεν ἐν τῇ Ῥώμῃ τὰς μεγάλας ἐκείνας πολιτικὰς, ἡθι-
κὰς καὶ στρατιωτικὰς ἀρετὰς, αἱ τινες διέκρινον ἐκ
πρώτης ἀρετηρίας τοὺς ὑπάτους καὶ τοὺς στρατηγούς
ἐκείνους τοὺς πολεμήσαντας ὑπὲρ τῆς πατρίδος αὐτῶν,
κινδυνευούσης ὑπὸ τῶν Γαλατῶν, καὶ ἐπὶ τῶν κατὰ
τῶν τῆς Ἰταλίας ἐθνῶν ἀγώνων τῆς. : Ποῦ ἅπαντ' αἱ
πλείον τὴν μεγάλην ἐκείνην πρὸς τὴν πατρίδα καὶ τὰ
πατρῴα ἔθιμα ἀγάπην καὶ ἀφοσίωσιν τοῦ Τουρκουά-
του, θυσιάσαντος τὸν υἱὸν αὐτοῦ τολμήσαντα παρὰ τὴν
διαταγὴν τοῦ νὰ μονομαχήσῃ πρὸς γίγαντα τινὰ Γα-
λάτην καὶ νικῆσαντα αὐτόν; ; ποῦ τὰς μεγάλας ἐκεί-
νας καθοσιώσεις τῶν στρατηγῶν πρὸς τὴν τοῦ λοιποῦ
στρατοῦ αὐτῶν σωτηρίαν; καὶ ποῦ τὴν μεγαλοπρέπειαν
καὶ ἀρετὴν τῶν ὑπάτων ἐπιστρεφόντων ἐθελοντῶν αἰγ-
μαλώτων πρὸς τὸν πολέμιον νικητὴν διότι ἡ πατρίς
τῶν δὲν παρεδέχθη τὰς περὶ εἰρήνης προτάσεις αὐτοῦ;
Ἀπασαὶ αὗται αἱ ἀρεταὶ ἐξέλιπον ἤδη πρὸ πολλοῦ ἀ-
πὸ τῆς καρδίας παντὸς Ῥωμαίου, μάλιστα ἀπὸ τῶν
κατὰ τῆς Ἰβηρίας καὶ Καρχηδόνος πολέμου, καθ' οὓς
βλέπομεν τὴν Ῥώμην εἰς πολλοὺς μὲν τὴν στρατηγίαν
ἀναθέτουσαν, πολλοὺς δὲ τῶν ὑπάτων καὶ τῶν ἐπιση-
μοτέρων πολιτῶν ἀνωφελῶς δοκιμάζουσαν, καὶ κατα-

τώσαν ἐπὶ τέλους εἰς τὸν αὐτὸν στρατηγὸν τῶν ἀρχαίων ἐνδόξων μαχῶν. Παράδειγμα δὲ ὁ Πόπλιος Σκιπίων Ἀφρικανὸς ὁ πρεσβύτερος, ἀνὴρ διαπρέφας κατὰ τὰς περὶ Τίτικτον καὶ Κάναν κατὰ τοῦ Ἀννίβα μάχας, ὁ κατακτείνσας βαθμυθὸν τὴν ὑπὸ τῶν Καρχηδονίων τείως κατοικουμένων Ἰβηρίαν, ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς κατακτείνσεως τῆς παραλίῳ Νέας Καρχηδόνας, καὶ κατὰ συντρίψας τὴν φοβεράν εἰς-τοὺς Ῥωμαίους Καρχηδονιακὴν ἰσχύν. Οἱ στρατηγοὶ καὶ οἱ ὑπατοὶ δὲν ἐξεστράτευον πλέον θερμὸν ἔχοντες ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν τὸ εὐγενὲς ἐκεῖνο ὑπὲρ τῆς δόξης καὶ τῆς εὐκλείας τοῦ Ῥωμαίου ὀνόματος αἰσθημα. Ἡ ἀπὸ τῶν πολέμων λεία, οἱ θησαυροὶ, ἡ λεηλασία καὶ τὸ ἄμεσον αὐτῆς μέσον ἐθνηρώδης καὶ ἀπάνθρωπος φόνος· ἰδοὺ ὁ μόνος σκοπὸς τῶν ὑπάτων πρὸς κατακτείναν καὶ διεκπεραίωσιν πολέμων πορευομένων· σκοπὸς ὅστις καταφαίνεται ἀρκοῦντως ἐπὶ τὸν πρὸς Φίλιππον τῆς Μακεδονίας ἀγῶνα. Καὶ στρατὸς, καὶ ὑπατοὶ κατὰ τὸν πόλεμον τοῦτον ὀλιγωροῦντες τοῦ σκοποῦ δι' ὃν ἀπεστάλησαν, ἐτρέποντο ἐπὶ τὴν λείαν καὶ τὴν διαρπαγὴν, ἀφίνοντες τὸν ἔχθρὸν χαίρομενον ἐλευθερίαν ἢ θάτον ἢ τάχιον ἐμελλε ν' ἀπολέσῃ. Οἱ δὲ δῆμαρχοι, ὧν κατ' ἀρχάς μόνον καθήκον ἦν ἡ τοῦ λαοῦ κατὰ τῆς ἀριστοκρατίας ὑπεράσπις, λησμονοῦντες τὸ ἱερὸν καθήκον τὸ διὰ τοσούτον ἀγῶνα περιβλήθεν αὐτοῖς, ἐτρέποντο ἐπὶ τὴν πρότερον δημαγωγίαν, ἀλλοιοῦντες ὁλοσχερῶς τὴν ταχθείσαν κυτὸς ἐντολήν, δόξαν καὶ πλοῦτον καὶ τὰ τοιαῦτα θηρεύοντες. Αὐτὸς ὁ Τιβέριος Γράκχος, εἰς ὃν οἱ πλεῖστοι ἀποδίδουσι τὰ στασιώδη ἐκεῖνα κινήματα καὶ τὰς προτάσεις νόμων εἰς μόνην τὴν ἀγάπην ἢ ἔτρεφεν ὑπὲρ τοῦ λαοῦ, αὐτὸς ὁ Γράκχος δὲν ἠτχύνθη νὰ ὁμολογήσῃ παρῥησίᾳ ὅτι ἅπαντες οἱ πολιτικοὶ τῆς Ῥώμης ἄνδρες πράττουσι καὶ ἀγωνίζονται ὑπὲρ τοῦ ἰδίου συμφέροντος, ἀπαιτήσας μόνον ὑπὲρ ἑαυτοῦ τὸ πλεονέκτημα δι' ἡζελὶ δόξαν ἐνῷ οἱ ἄλλοι θηρεύουσι χρήματα, ὡς ὁ ἄλλοτε ὁ ὑπὸ τοῦ Παρλαμέντου ἐξωστῆς ἐνεκα δωρεοδοκίας Ἀγγλὸς ὑπουργὸς Οὐάλλπέλιος.

Ἐκ τῶν δύο εἰρημένων ἀρχηγῶν τῶν πατριῶν τῆς ἐποχῆς ταύτης ὁ Μάριος ἦν ἀνὴρ εὐτελεὺς γεωργικῆς καταγωγῆς, ὑψωθείς βαθμυθὸν καὶ κατ' ἐλπίδα ἕνεκα τῆς ἀφρόνου δημαγωγίας καὶ τῆς ἀπὸ τῶν νικῶν αὐτοῦ δόξης, τοῦτο μὲν ἀπάξας ἐν Ῥώμῃ τὸν Ἰουγούρθαν, τοῦτο δὲ τοὺς Κίμβρων καὶ Τευτόνων, κατατροπώσας καὶ πλημμερῆσας τὴν Ἰταλίαν ἀπὸ πολλῶν γιλιάδων δούλων, οἵτινες, οὐ μόνον διέσπειρον ἐν τῇ Ἰταλίᾳ ἤθη ἐξηχρειωμένα καὶ βάρβαρα ἀλλὰ καὶ πρὸς τὰς ἀδιαλείπτους ἐκεῖνας δουλικὰς στάσεις συνετέλουν, ὑφ' ὧν ἡ Ῥώμη τοσάκις ἐκινδύνευσε. Ὁ Μάριος εἶχε μόνον στρατηγικὰς ἀρετὰς, αἷς μολοντοῦτο ἀπώλεσε βραδύτερον ἀπειρικῶς ὑπὸ τῆς τοῦ γήρατος καὶ τῶν κόπων, πρὸς δὲ καὶ διὰ τῆς ἀμαυρώσεως τῆς μικρᾶς αὐτοῦ λάμπσεως ὑπὸ τῶν λαμπροτέρων τοῦ Σύλλα πολιτικῶν καὶ στρατιωτικῶν κατορθωμάτων. Μόνος αὐτοῦ σκοπὸς καὶ μόνον ἐντροφύμα ἦν τὸ ἀρχεῖν καὶ διὰ τοῦτο βλέπομεν αὐτὸν πάντα μεταχειριζόμενον τρόπον πρὸς τὴν τῆς ὑπατείας διατήρησιν, ἣν καὶ ἐπέτυχε νὰ κρατήσῃ βιαίως καὶ παρανόμως πλέον τῶν ἐξ ἑτῶν, καὶ τῆς ὁποίας οὐδέποτε ἤθελε παρῃτηθῇ ἐὰν ὁ θάνατος δὲν τὸν ἀφῆρθε ἢ αὐτὸν ἐν τῷ πρώτῳ μηνὶ τῆς ἐβδόμης ὑπατείας, ἣν κατέλαβεν ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τοῦ Κορνηλίου Κίωνα, ἀντιπάλου καὶ τούτου τοῦ Σύλλα ἀναδειχθέντος ἐφ' ὅσον ὁ Μάριος περιεπλανᾶτο εἰς Ἀσίαν καὶ

Ἀφρικὴν (α) Μετεχειρίσθη δὲ τὴν δημαγωγίαν εὐχρινᾶ, ζηλωτῆς τῶν τοῦ Γράκχου σχεδίων, ὑπεραπώθη τὸν δῆμον κατὰ τῆς ἀριστοκρατίας καὶ ἀποδῶκε αὐτῷ πόρον τινὰ δι' οὗ, ἐπαρκῶν εἰς τὰς ἀνάγκας αὐτοῦ νὰ μὴ ἀναγκάζηται νὰ ἐμπορεύηται τὰς ψήφους αὐτοῦ ἐν ταῖς φυλετικαῖς ἐκκλησίαις, ἀλλὰ μόνον πρὸς τὴν ἀπόλαυσιν τῆς ὑπεριότητος ἀρχῆς, ἣν ἀποκτείνσας, καὶ μὴ χρώμενος τὴν ἰσχύν αὐτῆς πρὸς τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς ταχθείσης αὐτῷ ἐντολῆς, ἐπροσπάθει μόνον τινὶ τρόπῳ νὰ μὴκύνῃ ὅσον οἷόν τε τὸν χρόνον τῆς διαρκείας αὐτῆς. Ἀλλ' ἡ ἀσυνεία, ἡ φιλαρχία καὶ τὸ ἀσκοπον τοῦ Μαρίου ἐπέφερον ἐπὶ τέλους τὴν κατ' αὐτοῦ δυσμένειαν καὶ περιφρόνησιν τῆς εὐνοουμένης αὐτῷ μερίδος, τοῦ λαοῦ.

Ὁ Σύλλας ἀνέδειξε κατὰ πρῶτον τὴν ἐπιτηδειότητα καὶ τὰς στρατιωτικὰς αὐτοῦ ἀρετὰς, ἐπὶ τοῦ κατὰ τοῦ Ἰουγούρθα πολέμου, καθ' ὃν τότε πρῶτον ἤρξατο καὶ ἡ τοῦ Μαρίου πρὸς αὐτὸν ἀπέχθεια, συντελέσαντα πρὸς τὴν ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῆς Μαυριτανίας Βόχου παράδοσιν τοῦ Ἰουγούρθα. Τὸ μίσος τοῦτο ἀνεπτύχθη μὲν ἔτι μάλλον εἰς τὸν κατὰ τῶν Κίμβρων καὶ Τευτόνων τοῦ Μαρίου πόλεμον, καθ' ὃν ὁ Σύλλας οὐδὲν ἤτον ἔλαβεν ἀφορμὴν νὰ καταδείξῃ τὴν ἀξίαν αὐτοῦ καὶ τὰ προτερήματα, κατεδείχθη δὲ βραδύτερον κατὰ τὰς διαμάχας αὐτῶν καὶ τοὺς ἐμφυλίους πολέμους.

Ὁ Μάριος ἠναγκάσθη μετ' ἐλπίον νὰ καταστρέψῃ αὐτὸς ἑαυτὸν, ἀποβάς ἄκων, ὡς ὑπατος, ἀρχηγὸς τῆς ἐχθρᾶς ἀριστοκρατικῆς μερίδος κατὰ τῶν δημαρχῶν Γλαυκίαν καὶ Σατορνίνου, οἵτινες, ζητοῦντες τὴν ὑπατείαν κατέλαβον ἀπὸ κοινοῦ τὸ Καπιτώλιον. Καταστρέψας δὲ τὴν ἰσχύν τῆς μερίδος αὐτοῦ, καὶ περιφρονηθεὶς τότε ὑπ' ἀμφοτέρων τῶν μερίδων παρητήθη τοῦ δημοσίου βίου καὶ ἀπῆλθεν ἐκ Ῥώμης πρὸς τὴν τῆς Ἀσίας περιήγησιν.

Τότε ὁ Σύλλας, ἀπαλλαγθεὶς ἀπὸ τοῦ ἀντιπάλου ἐκείνου, προήχθη εἰς ἀξίωμα μεγαλύτερον, διὰ τῆς διὰ πολυτελεστάτων ἀγῶνων ψυχαγωγίας τοῦ δήμου καὶ διὰ τῆς ἄλλης ἐπιτηδειότητος τοῦ στρατοῦ χρήσεως, ἣν βραδύτερον ἔλαβεν ἀφορμὴν ν' ἀναπτύξῃ ἐν τῷ κατὰ τοῦ Μιθριδάτου πολέμῳ, ἀρξαμένῳ ἐν ἔτει 88 πρὸ Χριστοῦ.

Μιθριδάτης ὁ 5', ὁ καὶ εὐπάτωρ ἐπικαλούμενος κατακτείνσας τὴν ἤδη ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων σχεδὸν Ἀσίαν, καὶ καταστῆσας φόβον ὑποτελεῖς τὰς παρὰ τὸν Εὐξείνιον Πόντον Ἑλληνικὰς ἀποικίας, ἐπεχείρησε νὰ θεραπεύσῃ ἔτι μάλλον τοὺς κατακτητικοὺς αὐτοῦ σκοποὺς καταλαμβάνων τήν τε Θράκην, Μακεδονίαν καὶ Ἑλλάδα διὰ στρατοῦ, καὶ χρώμενος αὐταῖς ὡς γέφυραν, ἵνα μεταβῇ εὐθὺς κατὰ τῆς Ῥώμης, ὡς ἄλλοτε ὁ Ἀννίβας ἐφόρμησε κατ' αὐτῆς διὰ τῶν Πυρρῶναιων, τῆς Γαλλίας καὶ τῶν Ἀλπεων, καὶ νὰ ἐπιφέρῃ ὡς ἐκεῖνος τὸν πόλεμον ἐντὸς τῶν σπλάγγνων τῆς Ἰταλίας, ὡφελούμενος ἅμα μὲν ὑπὸ τῆς τότε τὴν Ῥώμην κατασπαράττουσας στάσεως τῶν Ἰταλῶν συμμάχων, ἅμα δὲ ἀπὸ τοῦ κατ' αὐτῆς ὑπάρχοντος ἐν ταῖς καρδίαις τῶν δεδουλωμένων λαῶν μίσους — Ἐν ἔτει λοιπὸν 89 πέμ-

(α) Ὁ μετὰ τὸν Μάριον ἱκανώτερος ἀρχηγὸς τῆς δημοκρατικῆς μερίδος ἐγένετο ὁ Κοίντιος Σεπτῳριος, ὁστις ὅμως δὲν κατώρθωσε νὰ εἰσακουσθῇ πλέον παρὰ πλῆθῃ ἱκανῶς ἐκ τοῦ Μαρίου διδασθέντι.

πει εἰς τὴν Ἑλλάδα στρατὸν ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Ἀρ-
χέλαον. Πολλὰ καὶ πλούσια πόλεις ἔν τε τῇ Ἀσίᾳ καὶ
τῇ Ἑλλάδι βλέπουσαι τοὺς Ῥωμαίους ἡρέμους, τὴν δὲ
Μιθριδάτου δύναμιν αἰετοῦ ἐπαυξάνουσαν ἀπέστησαν
ἀπ' αὐτῶν, τῆς Ῥόδου μόνης ἐξαιρουμένης. Ὁ Ἀρχέ-
λαος ἐρχόμενος μετὰ ναυτικῆς καὶ πεζικῆς δυνάμεως,
καὶ κυριεύσας τὰς πλείστας Ἑλληνικὰς νήσους, ἐν αἷς
καὶ τὴν Δῆλον μετὰ τοῦ μεγάλου αὐτῆς θησαυ-
ροῦ, ὑπέσχετο νὰ ἀποδώσῃ αὐτὴν τοῖς Ἀθηναίοις ἀρ-
γῶν ἀπέστη. Ἀλλὰ τοὺς Ἀθηναίους οὐδὲ ἡ τῆς ξηρᾶς
Δήλου ἀνάκτησις, οὐδ' ἡ τῶν θησαυρῶν αὐτῆς ἐπιθυ-
μία ἤλκυσε πρὸς τὸν Μιθριδάτην. Οἱ Ἀθηναῖοι παρε-
κινήθησαν ἤδη πρότερον ὑπὸ Ἐπικουρίου τινος φιλο-
πόρου Ἀθηγνίωτος ἢ Ἀρίστωνος, ἀθλίου ὁργάνου τοῦ
βασιλέως Μιθριδάτου καὶ τῆς καταστροφῆς τῆς Ἑλ-
λάδος.

Ὁ Ἀθηγνίωτος οὗτος υἱὸς δούλης αἰθιοπίδος, ἀνὴρ ἔμ-
πειρος πάσης ἡλικίης ἢ σωματικῆς ἀρετῆς, τὸν φιλό-
σορον ἐπαγγελομένης, ὡς προεῖρηται, ἐν τῇ ἀδυνα-
μίᾳ αὐτοῦ κατ' ἀρχὰς, καταπλήξας τοὺς Ἀθηναίους
διὰ τῆς μεγαλοπρεποῦς καὶ ἅμα γελοίας ἐν τῇ πόλει
αὐτῶν εἰσελάσεως, διὰ τῆς προσφορᾶς τῶν θησαυρῶν
τῆς Δήλου, καὶ διὰ δημηγορίας γελοιοδεστέρας ἐτι,
καθ' ἣν κατέδειξε τὴν Ῥωμαϊκὴν δημοκρατίαν ἐπὶ ξι-
ροῦ ἀκμῇ ἱσταμένην καὶ ἤδη ἀπολωλυτήν, κατῴρω-
σε ν' ἀναγορευθῇ αὐτὸς ἀρχηγὸς αὐτῶν μυρία ὅσα ὑ-
ποσχόμενος. — Μάτην εἰ νοημονέστεροι καὶ πρεσβύτε-
ροι τῶν πολιτῶν κατεκραύγαζον κατὰ τοῦ ἀπαταιώ-
ντος, μάτην προέλεγον αὐτοῖς τὰ δεινὰ καὶ τὰς φεβεράς
τιμωρίας αἵτινες ἐμελλόν νὰ ἐπιπέσωσι κατ' αὐτῶν
ἐὰν ἀπιστήσωσι πρὸς τοὺς Ῥωμαίους, τοὺς εὐεργέτας
αὐτῶν, τοὺς αἰετοῦ σεβασθέντας τὴν μητέρα τοῦ πο-
λιτισμοῦ καὶ τῶν ἡρώων. Ὁ φιλόσοφος οὗτος ἅμα λα-
βὼν τὴν ἀρχηγίαν ἀπέδειξεν εἰς τοὺς Ἀθηναίους ὁπό-
σον ἦσαν ἀληθεῖς αἱ μάταιαι καὶ ἐπιβουλαὶ αὐτοῦ
κομπορρημοσύναι· διότι καταλαβὼν τυραννικῶς διὰ τῶν
2,000 ἀνδρῶν οὓς ἐκομίσατο μετ' αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ
Μιθριδάτου τὰς ἀθήνας, κατέστρεξεν ἀπανθρώπως τοὺς
τὰ σωτήρια τῶν πολιτῶν συμβουλευτὰς, κατακλεί-
σας διὰ φρουρᾶς τοὺς πλείστους ἐν ταῖς οἰκίαις αὐ-
τῶν καὶ ποικίλως διὰ τοῦ λιμοῦ τοῦ φυλακισμοῦ καὶ ἄλλων
μέσων κατατρέχων.

Ἀλλ' ἐπανελθόμενος εἰς Ῥώμην ἔνθα ὁ Σύλλας, ὅ-
στις κατ' αὐτὸ ἐκεῖνο τῆς τοῦ πολέμου ἐνάρξεως ἔτος,
ἀνηγορεύθη ὁμοψήφως ὕπατος κατὰ πρῶτον διὰ τὰς
μεγάλας ἐπὶ τοῦ συμμαχικοῦ πολέμου ἐκδουλεύσεις
αὐτοῦ. Τούτου δὲ γενομένου, ἐπεζήτησε καὶ τὴν κατὰ
Μιθριδάτου στρατηγίαν, ἅμα μὲν πρὸς πλείστην ἀπὸ
τοῦ πολέμου δόξαν, ἅμα δὲ ἵνα προσεικοιῶτῃ ἑαυτῷ τὸν
στρατὸν, οὗτινος καὶ πρότερον ἐτι ἐπὶ τοῦ συμμαχικοῦ
πολέμου περιεποίησεν εἰς ἑαυτὸν τὴν εὐνοίαν καὶ τὴν
ἀγάπην, διὰ τῆς πανούργου χρήσεως τῆς αὐστηρᾶς τῶν
Ῥωμαίων πειθαρχίας, νῦν μὲν κολάζων, νῦν δὲ πα-
ρορῶν, διὰ τῆς ἀκολασίας καὶ τῆς καταπίσεως ἦν ὁ
πέτρπευεν αὐτῷ· τέλος δὲ, διὰ μακρῶν μετὰ μακρᾶς ὁ
θεοπορίας καὶ ἀγῶνας ψυχαραγυρημάτων. Ὁ Σύλλας
ἤλπιζε τοσοῦτον μάλλον τούτου, καθ' ὅσον ὁ στρατὸς
αὐτοῦ εἶχεν ἤδη ἐν τῇ Ἑλλάδι πλείστας ἀφορμὰς λεη-
λασίας καὶ πλουτισμοῦ· ἐν τῇ Ἑλλάδι, ἣν μοῖρα καὶ
δαίμων καταχθόνιος ἐρρύψεν ἀσθενὲς ἔρμαιον εἰς τοὺς
δυναστεύοντες τοῦ θηριώδους τούτου στρατηγοῦ. Ἀναχωρή-
σαντος αὐτοῦ, κατῴρωθσαν οἱ Μαριανοί, ἀρχηγού-
ντος τοῦ εἰς Ῥώμην μετὰ πολλὰς παθῆσεως ἐπανε-
λ-

θόντος Μαρίου, νὰ καθαίρῳσιν αὐτόν. Ἀλλ' οὗτος δὲν
ἠθέλησε νὰ ἐπιστρέψῃ ἐν Ῥώμῃ καὶ νὰ κατασπαράξῃ
ἐν τῇ μανίᾳ αὐτοῦ, τοὺς ἀντιπάλους, θελήσας ἵνα, ἐξ-
ακολουθήσας τὸν κατὰ Μιθριδάτου πόλεμον ἰδίαις δα-
πάναις καὶ ἐνισχυθεὶς διὰ τῆς εἰς αὐτὸν ἀφοσιώσεως
τοῦ στρατοῦ ἐπανελθῇ ἐν τῇ Ῥώμῃ θριαμβεύων.

Ἐνταῦθα δύναται τις νὰ παρατηρήσῃ ὅτι χαρὰ κατῆ-
ρτῆς ἐποχῆς ταύτης ἦν μὲν ἐν γένει ἡ διαφθορά, ἡ ἰδιο-
τελεια, ἀνεφάνησαν ὁμοῦς ἐκ διαλειμμάτων ἐκ τε τῶν
ἀριστοκρατικῶν καὶ τῶν πλείστων δημαγωγῶν ἄνδρες,
οἵτινες ἐκτὸς τῆς ἰδιοτελείας ἀνέδειξαν καὶ προτερή-
ματα λαμπρὰ καὶ ζήλον ὑπὲρ τοῦ μεγαλείου τοῦ Ῥω-
μαϊκοῦ ὀνόματος. Καὶ παραδείγμα ὁ Σύλλας αὐτὸς,
ὅστις, καὶ περ μυρίας ἔχων αἰτίας δυσαρρεσκίας καὶ ἀ-
γανακτήσεως κατὰ τῆς πατρίδος τοῦ ἀναγορευσάσης αὐ-
τὸν ὕπατον καὶ στρατηγὸν καὶ καθαρεσάτης, οὐδὲν
ἦν τὸν ὅμως ἐπρωτιμῆσεν, ἐν μέρει τοῦλάχιστον τὴν
δόξαν αὐτῆς ἀπὸ τὴν ἐκδίχησιν, δόξαν ἣν ἐμελλε νὰ
περιποιήσῃ αὐτῇ ἰδίαις δαπάναις. — Κατελθὼν ἀπὸ
τῆς Ἰταλίας εἰς Δυρράχιον, καὶ στρατεύσας δι' Αἰτω-
λίας καὶ Θετταλίας καθυπέταξε τοὺς Βοιωτοὺς, καὶ
ὥρμισεν εὐθὺς κατὰ τῶν Ἀθηνῶν λύσσαν καὶ μανίαν ἀ-
ποπνέων, ἔνθα εὗρίσκετο ὁ Ἀρχέλαος καὶ ὁ φιλόσο-
φος Ἀθηγνίωτος, ὁ μὲν εἰς τὸ ἄστυ, ὁ δὲ εἰς Πειραιᾶ.

Ἐπολιόρκει δὲ προλαβὼν τὸν Πειραιᾶ, ἐφιστὰς πᾶ-
σαν μηχανὴν καὶ πολλὰς συγκροτήσας μάχας, καὶ περ
δυνάμενος νὰ καταλάβῃ εὐχερῶς τὴν ἄνω πόλιν ἐν
ἐσχάτῃ εὐρισκομένῃ ἀμυχανίᾳ, ἀπορία τῶν ἀναγκαί-
ων. Ἐπειγόμενος δὲ ἵνα περαιώσῃ τὴν πολιορκίαν
ταύτην καὶ δεδιὼς τὴν ἀντίπαλον μερίδα, κατέσπευδεν
αὐτὴν παντὶ τρόπῳ· ἔθεν ἥρσις, κατὰ Πλούταρχον, νὰ
συσσωρεύῃ περὶ τὸ τεῖχος ὕλην ἄμετρον ὑπὸ ζευγῶν
ὄρεϊκῶν μυρίων χορηγούμενην. Ἐκλιπούσης δὲ αὐτῆς
ἐπέθεσε χεῖρα καὶ ἐπὶ τῶν ἱερῶν ἄλσεων καὶ κατέκο-
ψε τὴν τε ἀκαδημίαν, πρῶστειον δειδροφωτάτον,
καὶ τὸ Δόκειον, τὰ τῶν δῶν τῶν ἀρίστων τῶν Ἀθηναίων
γυμνασίων. Ἐπεὶ δὲ καὶ χρημάτων ἔδει πολλῶν πρὸς
πόλεμον, διὰ τὴν οἰκὸς τοῦ πολέμου δαπάνην, ἐγύ-
μνωσε τὰ τῆς Ἑλλάδος ἄστυ, ἐκ τε τοῦ ἐν Ἐπιδαύρῳ
καὶ Ὀλυμπίᾳ ἱεροῦ τὰ κάλλιστα τῶν ἀναθημάτων με-
ταπεμπόμενος. Ἐγγράψε δὲ καὶ πρὸς τοὺς ἐν Δελφοῖς
Ἀμφικτύονας, ὅτι βέλτιον εἶναι νὰ κομισθῶσι πρὸς
αὐτὸν τὰ τοῦ Θεοῦ χρήματα, διότι ἡ ἀσφαλέστερον ἔ-
μελλε νὰ φυλάξῃ αὐτὰ, ἢ καὶ μεταχειρισθεὶς θὰ ἀπο-
δότησιν οὐκ ἐλάττω. Καὶ ἀπέστειλεν ἐπὶ τούτῳ τὸν φί-
λον αὐτοῦ Κάριν τὸν Φωκέα, κελεύσας ἵνα παραλάβῃ
ἕκαστον αὐτῶν ἀκριβῶς. Ὁ Κάρις, ἀφίχθεις εἰς Δελ-
φοὺς, ἐδείλισε νὰ θέσῃ χεῖρα ἱερόσυλον ἐπὶ τῶν ἀνα-
θημάτων τοῦ ναοῦ, βλέπων δὲ καὶ τοὺς Ἀμφικτύονας
ἐκλιπαροῦντας αὐτόν, ἀπεδάκρυσε, κατὰ Πλούταρχον,
τὴν ἀνάγκην· καὶ βλέπων τινας λέγοντας ὅτι ἤκου-
σαν φθεγγόμενης τῆς ἐν ἀνακτόροις κιθάρας, εἴτε πι-
στεύσας, εἴτε βουλόμενος εἰς δεισιδιαιμονίαν νὰ ἐμβά-
λῃ τὸν Σύλλαν, ἔγραψε πρὸς αὐτὸν τοῦτο. Οὗτος δὲ
σκώπτων ἀνέγραψε πρὸς αὐτόν, «θαυμάζειν μὲν Κάριν,
» εἰ μὴ συνήτην, ὅτι χαίροντος, οὐ χαλεπαίνοντος εἶη
» τὸ ἄδειν « (Πλουτ. Σὺλ.), καὶ τὸν ἐκέλευσε νὰ λαμ-
βάνῃ θαρβῶν, « ὡς εἰδομένου τοῦ Θεοῦ καὶ διδόντος. »
Καὶ ἀφῆρσε τοὺς ἀπείρους ἐκεῖ συνωρευμένους θη-
σαυροὺς πρὸς δὲ καὶ τὸν ἀργυροῦν πῖθον, ὃς μόνος
ὑπελείφθη τῶν βασιλικῶν, μὴ δυναμένων νὰ ἀναλά-
θωσιν αὐτὸν τῶν ὑποζυγίων διὰ τὸ βάρος καὶ τὸ μέ-
γεθος, ἀναγκαζόμενοι νὰ κατακόψωσιν οἱ Ἀμφικτύο-

νες, ἀνεμινμήσθησαν δακρύοντες τὸν τε Τίτον Φλαμίνιον καὶ Μάρκον Ἀκύλιον καὶ τὸν Αἰμίλιον Παῦλον, ὃν ἔμεν Ἀντίοχον ἐξελάσας τῆς Ἑλλάδος, οἱ δὲ τοὺς Μακεδόνων βασιλεῖς καταπολεμήσαντες, οὐ μόνον ἀπέσχοντο τῶν Ἰερῶν τῶν Ἑλλήνων, ἀλλὰ καὶ διὰ φόβου καὶ ἄλλων περιποιήσεων τὰ μέγιστα ἐτίμησαν.

Ὁ Σύλλας ἐφλέγετο καὶ ὑπὸ δεινοῦ κατείχετο ἔρωτος νὰ κυριεύσῃ τὰς Ἀθήνας, εἴτε ζήλῳ τινί, ὡς ὁ Πλούταρχος λέγει σκιαμαχῶν πρὸς τὴν παλαιὰ τῆς πόλεως δόξαν, εἴτε ἀγανακτῶν καὶ θυμῷ τὰ σκῆμματα καὶ τὰς βωμολοχίας φέρων, εἰδὼν ἐξηρέθιζεν αὐτὸν καὶ τὴν σύζυγον αὐτοῦ Μετέλλαν, γεφυριζὼν καὶ κατορχούμενος ἀπὸ τῶν τειχῶν ὁ τύραννος Ἀθηναίων, ἀνὴρ ὡμὸς ὡς προσεφίεται, καὶ ἀσελγὴς εἰς ἄκρον, ἐν δὲ τῇ πόλει ταύτῃ, τῇ μυρίους μὲν πολέμους πολλὰς δὲ τυραννίδας καὶ στάσεις διαπεφευγυῖαν πρότερον, ὥστε νόσημα θανατηφόρον εἰς τοὺς ἐσχάτους καιροὺς ἐγκατασταθεῖς.

Ἡ πόλις τῶν Ἀθηναίων εἰς ἐσχάτην περιήλθεν ἀπορίαν καὶ τῆς ἀχρειοτάτης τριφῆς· διότι ὁ Σύλλας μανθάνων τὰ κατὰ τὴν πόλιν, καὶ τὰς περὶ εἰσκομιτῆς τρεφῶν προπαρασκευάς, ὑπὸ δύο σφενδονιστῶν ἐν τῷ ἔσσει εὐρισκομένων καὶ σφενδονιζόντων πρὸς τὸν Σύλλαν σφαῖρας μολυβδίνους· ἐφ' ὧν ἔγραφον ταῦτα, ἐμπόδιζε παντοιοτρόπως πᾶσαν εἰσκομιδὴν τροφῆς. Μειδισμὸς σιτοῦ χιλίας ἐτίματο δραχμάς· οἱ ἄνθρωποι ἐστουτοῦντο τὸ περὶ τὴν ἀκρόπολιν φυόμενον παρθένιον (1), καὶ ἤσθιον ληκύθους ἐφόδας, ζῶα παντοδαπά, πολλοὶ δὲ καὶ ἀνθρώπων ἐγείνθησαν σάρκα. Ὁ δὲ Ἀθηναίων ἐν πότεις μεθημερινοῖς καὶ κόμοις διάγων ἐνδελεχῶς, καὶ πυρρίχων καὶ γελωτοποιῶν πρὸς τοὺς πολεμίους, περιεῖδε τὸν ἱερὸν τῆς θεοῦ λύχνον ἀπεσθηκότα διὰ σπᾶνιν ἐλαίου, πρὸς δὲ τὴν ἱεροφάντιδα ἡμίεκτον πυρῶν προαιτούσαν, ἐπεμψεν ἡμίεκτον πεπέρως, τοὺς δὲ βουλεύτας καὶ ἱερεῖς, ἰκετεύοντας αὐτὸν νὰ εἰκτερῇ τὴν πόλιν καὶ νὰ συνδιαλλαχθῇ μετὰ τοῦ Σύλλα, διεσκέδασε βάλλων διὰ τοξευμάτων. Μόλις δὲ πολὺ μετὰ ταῦτα ἐξέπεμψεν ὑπὲρ εἰρήνης δύο ἡ τρεῖς τῶν συμποτῶν, πρὸς τοὺς ἐποίους, οὐδὲν σωτήριον ἀξιοῦντας, ἀλλὰ τὸν Θησέα καὶ τὸν Εὐμόλπον καὶ τὰ μηδικὰ σεμνολογούμενους, ὁ Σύλλας « Ἄπιτε (εἶπεν), ὦ μακάριοι, τοὺς λόγους τούτους ἀναλαβόντες· ἐγὼ γὰρ οὐ φιλομαθῆσων εἰς Ἀθήνας ὑπὸ Ῥωμαίων ἐπέμψθην, ἀλλὰ τοὺς ἐρισταμένους καταστρεφόμενος » (Πλούταρχος).

Ἐν τούτοις λέγεται ὅτι τινὲς ἀκούσαντες ἐν τῷ Κεραμικῷ πρεσβύτας τινὰς διαλεγομένους πρὸς ἀλλήλους καὶ ἐνεδιζόντας τὸν τύραννον ὡς μὴ φυλάττοντα τὸ ἐπικίνδυνον εἰς ἔσθον καὶ προσβολὴν περὶ Ἐπτάχαικον τεῖχος, ἔνθα καὶ μόνον ἠδύναντο νὰ εἰσελθῶσιν οἱ πολέμιοι, τῶν ἄλλων τειχῶν τῶν ὑπὸ Κόνωνος κατασκευασθέντων ἐδραίων καὶ κολοσσαίων ὄντων, ἀνήγγειλαν ταῦτα τῷ Σύλλᾳ, ὅστις ἐπελθὼν ἐκεῖ τὴν νύκτα καὶ θεατάμενος ἀλώσιμον τὸ μέρος εἶχετο εὐθὺς τοῦ ἔαχου. Ὁ Σύλλας ἀναφέρει ἐν τοῖς ὑπομνήμασιν αὐτοῦ τὸν πρῶτον ἐπιβάντα τοῦ τεύχους Μάρκον Τίτον.

Οὕτω δὲ καταληφθεῖσης τῆς πόλεως ἐκείθεν, ὁ Σύλλας κατασκύβας καὶ συνομαλήνας τὸ μεταξὺ τῆς πει-

ραϊκῆς καὶ τῆς ἱερᾶς πόλεως, εἰσῆλθοντες περὶ μέσας νύκτας φρικώδης καὶ ἀποτρόπαιος, πολλῶν σαλπιγγῶν καὶ κεράτων καταθονίων βόοντων, καὶ τοῦ λυσσώδους στρατοῦ ἐπ' ἀρπαγὴν καὶ φόνον ὑπ' αὐτοῦ ἀρριμμένου, κατασφάξας ἀδιακρίτως ἄνδρας, γέροντας, παῖδας καὶ γυναικας πάσης τάξεως καὶ παντὸς γένους. Τὸ αἷμα τῶν φονευθέντων ἔρρευσεν ἔξω τῶν πυλῶν τῆς πόλεως· ἡ δὲ σφαγὴ, καὶ ἡ ἀπάνθρωπος καταστροφή ἐκείνη ἐγένετο ἡ αὐτὴ μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Μωάμεθ β' κατὰ τὴν ἁλυσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως γενομένην. Ἀλλὰ καὶ οἱ αὐτῶν ἀποσφαγέντες δὲν ἦσαν ἐλάττωτες, εἴτινες, Ἀθηναῖοι ὄντες καὶ σώζοντες ἐπὶ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν ζώπυρόν τι τῆς ἀρχαίας αὐτῶν ἀρετῆς, προσετίμησαν τὸν ἐκούσιον θάνατον μάλλον ἢ νὰ ἴδωσι τὴν πατρίδα αὐτῶν περιφρονουμένην, καταβουλωμένην, καὶ τοὺς συμπολίτας αὐτῶν κατακρεουργομένους ὑπὸ τοῦ ἀπεινοῦς κατακτητοῦ τοῦ μανίαν καὶ μίσος κατ' αὐτῶν πνέοντος, ἡ ἐπὶ τέλους νὰ ὑποστῶσι καὶ αὐτοὶ τὰ μαρτύρια καὶ τὰς ἀγωνίας θανάτου σπαραξικαρδίου.

Ἐκλωκότος δὲ τοῦ ἄσπρος, ὁ Ἀθηναίων κατακλύσας τὸ ὠδεῖον καὶ εἰς τὴν ἀκρόπολιν καταφυγὼν ἐπολιορκεῖτο. Ἐγκατερρήτας δὲ ἐπὶ πολλὰς ἐν αὐτῷ ἡμέρας, παρεδόθη ἐπὶ τέλους διὰ τε τὴν ἀπορίαν τροφῆς καὶ παντελεῖ ὑδάτος ἔλλειψιν. Ὁ Πλούταρχος ἀναφέρει ὅτι τὴν αὐτὴν ἐκείνην ἡμέραν καθ' ἣν κατήλθε τῆς ἀκρόπολεως ὁ τύραννος, « νεφῶν ἐξ αἰθέρος συνδραμένων » τῶν, πλήθους ὄμβρου καταβράχυν, ἐπλήρωσεν ὑδάτος « τὴν ἀκρόπολιν. »

Τῇ ἐπαύριον ἐκήρυξεν ὁ Σύλλας ὅτι ἀπέδιδε τὴν ἐλευθερίαν εἰς τοὺς ἐλευθέρους Ἀθηναίους, ὧν ὀλίγοι διέφυγον τὸν θάνατον, ἀπαγορευτάς μόνον αὐτοῖς τὸ δικαίωμα τοῦ ψηφισθῆναι, τὸ ὅποιον ὅμως βραδύτερον συνεχώρησε. Ὁ Ἀρχέλαος ἀπέπλευσεν ἀπὸ τοῦ Πειραιῶς οὐδεμίαν ἀντίστασιν ὑπὸ τοῦ Σύλλα ἀπαντήσας στερουμένου στόλου. Ὁ Πειραιεύς, ἀλωθεὶς μετ' ὀλίγον, ἔσχε τὴν αὐτὴν τοῦ ἄσπρος τύχην, μερίστην ὑποστάς πυρκαϊάν, πολλὰς ἐπαγαγούσαν ζημίας ἐν αἷς καὶ ἡ τῆς τοῦ Φίλωνος θαυματοζομένης ὀπλοθήκης ἀπώλεια.

Τοιαύτη ἡ τρομερὰ τύχη τῆς πολυτελήμονος τῶν Ἀθηναίων πόλεως, ἣν τοσαῦται στάσεις καὶ πόλεμοι καὶ θυραννίαι ἐσεβάσθησαν. Τοιοῦτον ὑπῆρξε τὸ τέλος τῆς πόλεως ταύτης, ἥτις ἐγένετο μήτηρ τοῦ πολιτισμοῦ καὶ ἐπὶ τοσοῦτος αἰῶνας προπύργιον κατὰ τῶν βαρβάρων, ἐπαπειλούντων νὰ καταπλημμυρῇσιν τὴν Εὐρώπην, καὶ νὰ σβύσῃσι τὸν σπινθῆρα ἐκείνον τοῦ πολιτισμοῦ, ὅστις, θεῖα συμπτῆσι, ἤρχισε ν' ἀναπτύσσεται ἐν τινὶ αὐτῆς γωνίᾳ. Ἀλλ' ἐπέπρωτο ἡ πόλις αὕτη, ἥς ἐφείσθησαν οἱ τε λυσσόντες κατ' αὐτῆς Σπαρτιάται, οἱ ἀγέρωχοι τῆς Μακεδονίας βασιλεῖς Φίλιππος καὶ Ἀλέξανδρος, καὶ οἱ διάδοχοι αὐτῶν νὰ καταστραφῇ ὑπὸ τῆς Ῥώμης, τῆς ἀχαρίστου θυγατρὸς αὐτῆς.

Ἐν τούτοις Ταξιάρχης ὁ στρατηγὸς τοῦ Μιθριδάτου κατέβη ἐκ τῆς Θράκης καὶ τῆς Μακεδονίας μετὰ 400,000 χιλιάδων στρατιωτῶν, ἐπείγειμένος ἵνα ἐνωθῇ μετὰ τοῦ Ἀρχελαοῦ ἐν Θεσσαλίᾳ. Ὁ Σύλλας τότε ἐστράτευσεν ἐπὶ τὴν Βοιωτίαν ἵνα περιμενῇ ἐν αὐτῇ τὸν ἐχθρὸν, καὶ διὰ τοῦ ὀλίγου αὐτοῦ στρατοῦ κλείσας αὐτὸν εἰς γῶρον στενὸν καὶ περικεκλασμένον παρὰ τὴν Χαϊρώνειαν, καὶ ἐπιπεσὼν ἀπροσδοκῆως, πολλοὺς μὲν τῶν ἐχθρῶν κατέκοψε, μυρίους δὲ μόνον ἀπὸ τοσοῦτου πληθους ἐσώθησαν φεύγοντες.

(1) Τὸ κοινὸν παρθενονοῦν.

Ὁ βασιλεὺς τοῦ Πόντου ἐπεμφεν αὐτὸς μετὰ τὴν ἦταν ταύτην ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Δορύλαον στρατὸν 80,000 πρὸς τὸν Ἀρχέλαον, ὅστις συνεκρότησεν ἐτέραν ἐν Χαίρωνειά μάχην, καθ' ἣν ὁ Σύλλας βλέπων τοὺς στρατιώτας αὐτοῦ φεύγοντας καὶ διασπειρομένους, αὐτὸς, ἀρπάσας σημεῖόν τι, ἐνεθάρρυνε τὸν στρατὸν ὁρμήσας πρῶτος κατὰ τὴν ἐχθρικὴν σιφῶν. Ὁ Ἀρχέλαος νικηθεὶς ἔφυγεν εἰς Χαλκίδα, ὁ δὲ Σύλλας ἀναγκάζει τὸν Μιθριδάτην νὰ προτείνῃ λόγους περὶ εἰρήνης ἐν ἔτει 85, καταβάλλει, διαρκουσὶν τῶν περὶ αὐτὴν διαπραγματεύσεων, βάρβαρα τινὰ περίοικα τῶν Μακεδόνων ἐθνη, ἔπειτα δὲ ἐλθὼν ἐν ἔτει 84 εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, συνωμολόγησε τὰς πρὸς τὸν βασιλεῖα τοῦ Πόντου συνθήκας, δι' ὧν αὐτὸς ὑπέσχετο νὰ παραδῶναι εἰς τοὺς προτέρους αὐτῶν ἡγεμόνας τὴν Βιθυνίαν καὶ Καππαδοκίαν, τὴν δὲ ἐπαρχίαν τῆς Ἀσίας καὶ τὴν Παφλαγονίαν εἰς τοὺς Ῥωμαίους πρὸς δὲ, καὶ νὰ πληρώσῃ εἰς αὐτοὺς δισχιλία τάλαντα καὶ νὰ δώσῃ 70 χιλιάρχεις ναῦς.

Μετὰ τὰς πρὸς τὸν Μιθριδάτην συνθήκας ταύτας, ὁ Σύλλας προσφκειώθη ὁλοσχερῶς τὸν στρατὸν, ὃν ἡ ἀντίπαλος δημοκρατικὴ μερίς, καθαιρέσασα αὐτὸν, εἶχε πέμψει κατὰ Μιθριδάτου εἰς Ἀσίαν, ὑπὸ τὸν ὑπατοὶν Οθαλέριον Φλάκκον, διαδεξάμενον τὸν Μάριον. Τὸν Φλάκκον φονεύσας καθ' ὅδον ὁ ὑποστράτηγος Φλαύιος Φιμβρίας, κατέλαβε τὴν ἡγεμονίαν τοῦ στρατοῦ καὶ τὴν ἀρχὴν κατὰ τοῦ Μιθριδάτου πολέμου· καὶ ἀνεδείχθη μὲν ἐπὶ παλὺ ἀνὴρ ἐπιτήδειος καὶ εὐτυχὴς εἰς τοὺς πολέμους τούτους, θεωρῶν ὅμως τὸν στρατὸν αὐτοῦ ἀτομοῦντα (μετὰ τὴν πρὸς τὸν Σύλλαν συνθήκην τοῦ Μιθριδάτου) βαθμυρὸν πρὸς τὸν Σύλλαν στρατοπεδεύσαντα παρ' αὐτῷ, ἐφρονέθη ὑπὸ τῆς αἰσχύνης. Τότε ὁ Σύλλας, εὐρίσκων εὐνοοῦσαν αὐτῷ τὴν περίστασιν ἵνα κορέσῃ τὴν πλεονεξίαν τοῦ στρατοῦ, διὰ λόγους οὗς ἐξέθεσάντων ἀνωτέρω, παραδίδει εἰς διαπραγμῶν καὶ λεηλασίαν τὴν εὐδαίμονα τῆς Μικρᾶς Ἀσίας χώραν ἣτις τοσοῦτον ἐβλάφθη ὑπὸ πλεονεξίας καὶ τῆς ὀθριωδίας στρατοῦ, ὅστις οὐδέποτε πλεόν ἀνέλαβεν ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης τὴν προτέραν αὐτῆς εὐδαιμονίαν καὶ ἀκμὴν.

Ἐπὶ τέλους ἐπανερχεται διὰ Πειραιῶς καὶ Πατρῶν εἰς τὴν Ἰταλίαν μετὰ 40,000 ὅλως αὐτῷ ἀφοσιωμένων στρατιωτῶν ἐν ἔτει 83. Ἡ ἀντίπαλος αὐτοῦ μερίς, ἥς προΐσταντο οἱ ὑπατοὶ τοῦ ἔτους ἐκείνου Σκιπίων καὶ Νωρβανὸς συνέλεξε, διαρκούσης τῆς ἀπουσίας αὐτοῦ δυνάμεις ἀσυγκρίτῳ τῷ λόγῳ μεγαλητέρας. Καὶ ὅμως ὁ Σύλλας ἠδυνήθη νὰ καταβάλλῃ αὐτὴν διὰ τῆς μέχρι λατρείας ἀρροσώσεως εἰς αὐτὸν τοῦ στρατοῦ, καὶ διὰ τῆς περὶ αὐτὸν προσκολλησέως τῶν πλείστων στρατιωτῶν τῆς δημοκρατικῆς μερίδος οἵτινες βλέποντες τοὺς στρατιώτας τοῦ Σύλλα πλουτοῦντας καὶ τιμωμένους ἐγκατέλιπον τὴν μερίδα αὐτῶν. Ἐκτὸς τούτου ἡ ἀριστοκρατία ἅπασα δεινῶς ὑπὸ τῶν ἀντιπάλων καταπιεσθεῖσα ἐτάχθη μετ' αὐτοῦ, ἐν τῇ ὁποίᾳ μάλιστα διεκρίνοντο οἱ βραδύτερον ἀναλάμψαντες ἐν τῇ πολιτείᾳ ἄνδρες, ὁ Κέντιος Μέτελλος Πίος, ὁ Λικίνιος Κράσσος, ὁ Λούκυλος καὶ ὁ Γνάιος Πομπήιος. Ἀναχωρήσαντος δὲ αὐτοῦ ἵνα καταβάλῃ τὸν ἐν Πραίνεστῳ καταφυγόντα Μάριον τὸν νεώτερον, στρατὸν ἐκ Καμπανῶν Σαμνιτῶν καὶ Ἀευκανῶν συγκεῖμενος ὁρμᾷ κατὰ τῆς πόλεως. Ἀλλ' ὁ Σύλλας ἀνακάμψας ἐν τάχει καταλαμβάνει τοὺς ἐχθροὺς πρὸ τῶν πυλῶν τῆς πόλεως, ἐνθα συνεκροτήθη μάχη πεισματωδεστάτη καὶ κρίσιμος. Νικήσας δὲ διὰ τῆς ἐπιτηδείότητος τοῦ Κράσσου φονεύει 6,000

αἰχμαλώτους, καὶ γενόμενος ἔπειτα κύριος τῆς Πραίνεστου σφάζει 12,000 κατοίκων. ὁ δὲ Μάριος ἐγένετο αὐτόχειρ.

Διὰ τοιούτων προοιμίων ὁ μέγας αὐτοῦ στρατηγὸς ἠδυνήθη νὰ κυριαρχήσῃ ἐν τῇ Ῥώμῃ καὶ νὰ ἐπιφέρῃ τὰς παρ' αὐτοῦ μελετωμένας τοῦ πολιτεύματος μεταρρυθμίσεις, αἵτινες ἴσως ἤθελον φέρει σωτήριόν τι ἀποτέλεσμα εἰς τὴν πρὸς ὄλεθρον ἐνεκα τῆς διαφθορᾶς καταβρέουσας Ῥώμην, ἐὰν αὐτὸς δὲν ἔδιδε πρῶτος τὸ παράδειγμα τῆς φιλαρχίας, τῆς καταχρήσεως, τῆς ἀσελγείας καὶ κακοηθείας, τῶν ὁποίων τὴν φλόγα διὰ τοιούτων προπαρασκευῶν καὶ ἀγώνων ἐζήτησε ματαίως νὰ κατασβέσῃ, πολὺ μὲν ἀναπυκνωθεῖσαν καὶ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἰδίου ἀναβρυπιζομένην, ἐκτραγούσαν δὲ βραδύτερον, μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ, καὶ συμπληήσασαν ἅπασαν τὴν Ῥωμαϊκὴν Αὐτοκρατορίαν.

Α. Ἰωαννίδης.

Η ΦΡΙΚΩΔΗΣ ΝΥΞ.

Χειμῶν σφοδρὸς ἦτο· τὸ σκότος τῆς ἐσπέρας καὶ ἡ χιὼν ἐκάλυπτον τὸ Βριανσόν, πολίχνιον ὀλίγον ἀπέχον ἀπὸ τὰ ὄρια τοῦ Πιδεμοντιῦ, κείμενον ἐν μέσῳ τῶν ἀνωμαλωτέρων στενῶν καὶ φαλακροτέρων κορυφῶν τῶν ὑψηλοτέρων Ἀλπεων.

Ὁ Κ. Λαθάλλμος δασονόμος διέτριβε τὰς ὥρας πλησίον τῆς ὥραιας τοῦ συντρόφου, τῶν δύο μικρῶν τὴν ἡλικίαν τέκνων του καὶ τῆς γηραιᾶς μητρὸς του εἰς γαληνιὰς δνειροπολήσεις ἀναμειγνύμενας μὲ γλυκεῖς λόγους. Ἡ σὴν φωνὴ αὐτῆς οἰκογενεῖα, καθημένη εἰς σεβασμίας καὶ προσφδρους ἔδρας περίξ τῆς ἐστίας, ἀπετέλει μίαν τῶν περιπαθῶν ἐκείνων καὶ σπανίων εἰκόνων, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἡ ὄρασις καὶ ὁ νοῦς ἠδῶς ἀναπαύονται. Ὡ γαλήνιος χαρὰ, ὦ καθαραὶ συγκινήσεις οἰκογενειακαὶ παρὰ τὴν ἐστίαν, ὑπάρχει ἄνθρωπος ὅστις δὲν σᾶς ἐννοεῖ, ὅστις δὲν σᾶς ποθεῖ, ἡ δὲν λυπεῖται διὰ τὴν στέρησίν σας! Ποῖαι ὕλκαι ἡδοναὶ δύνανται νὰ σᾶς ἀντικαταστήσωσιν ἢ νὰ σᾶς ὑπερτερήσωσι!

Ἡ ὥρα τοῦ δείπνου δὲν εἶχεν ἀχρὴν φθάσει· τὸ νυκτέρευμα ἤρχιζε· αἱ διὰ τὸ δείπνον τρίγλαι ἐψήνοντο ἐντὸς μικρᾶς καὶ κεκληρισμένης χύτρας· ἡ Κ. γηραιὰ Ῥοχεράν, μήτηρ τοῦ Κ. Λαθάλλμου ἐπεριπάτει βραδέως, καὶ οἱ δύο σύζυγοι ἤρχισαν νὰ συνομιλῶσι σκαλεύοντες τὸ πῦρ· ἡγαπῶντο δὲ μὲ τὴν εἰρηνικὴν ἐκείνην, βαθεῖαν καὶ βεβαίαν ἀρροσίωσιν, ἣτις βασιζέται εἰς τοὺς ἠθικοὺς χαρακτήρας, καὶ ἣτις εἶναι ἀνωτέρα τῆς μέθης τοῦ πρώτου ἔρωτος· ὅλοι των αἱ εὐχαὶ ἦσαν διὰ τὴν διαρκεῖαν τῆς παρούσης των εὐδαιμονίας, τῆς ἀφελοῦς καὶ θεμιτῆς εὐδαιμονίας, ἐμπροσθεν τῆς ὁποίας ὁ κόρος αὐτὸς δὲν ἀξίζει τίποτε.

— Δόξα τῷ θεῷ! ἔχομεν πῦρ, καλὴν κατοικίαν καὶ ζῶμεν μὲ ὁμόνοιαν, εἶπεν ἡ Κ. Βεχεράν.

— Ὁ καλλίτερος τρόπος νὰ εὐγνωμώσῃμεν τὴν